

בשירות המדינה שבדרך. שמואל נאמן

מראש פינה ועד הטכניון

ב-1978 הגשים שמואל נאמן את חלומה: הקמת מכון שמחקריו ישרתו את מקבלי ההחלטות

מוסד נאמן הוקם על ידי שמואל (סם) נאמן ז"ל, יליד המושבה ראש פינה (1913). כבר כפעוט החל נאמן לנדוד עם משפחתו והגיע כמרוצת השנים ללכנון, סוריה וצרפת. כמלחמת העולם השנייה פיקד על אחת מיחידות הצבא הבריטי, והגיע לדרגת רב סרן. אחר כך יצא למשימות של גיוס כספים לטובת המדינה שבדרך, וכך הגיע לצפון אמריקה ולדרומה.

בשנת 1978 הגשים נאמן את חלומה: הקמתו של מכון שיעסוק במחקרי מדיניות אשר ישרתו את מקבלי ההחלטות בתחומים השונים. "סם היה אידיאליסט עם חזון, שהאמין שמדינת ישראל זקוקה לגוף שיקדם

קבלת החלטות מושכלת", מסביר פרופסור זאב תדמור, נשיא הטכניון לשעבר וכיום יו"ר מוסד שמואל נאמן. "הוא ראה שבטכניון מצטבר ידע רב, אבל המדינה אינה משתמשת בו מספיק. לכן הוא הקים את המכון בטכניון, מכספי הקרן שייסד לשם כך". שמואל נאמן נפטר ב-13 בנובמבר 2002, כשהוא בן 89, ועד יומו האחרון היה מעורב בפעילות המוסד. כיום מגיע המימון לפעילות מוסד נאמן מ"לקוחות" ושותפים שונים, ביניהם התוכניות למחקרי מדיניות של השוק האירופי ובית הספר לכלכלה בלונדון, כמו גם מכספי הקרן שהוריש נאמן.

TECHNION
NATION

TECHNION'S CONTRIBUTION
TO ISRAEL AND THE WORLD

AMNON FRENKEL | SHLOMO MAITAL
with ILANA DEBARE

ללא שום הטיה מגזרית. מפרסומי המכון

ראיון עם פרופסור עמרי רנד, המנכ"ל החדש של מוסד שמואל נאמן, על תפקידו החיוני של המוסד בשיפור קבלת ההחלטות ברמה הלאומית

"גשר בין האקדמיה למקבלי ההחלטות"

ההשכלה הגבוהה. תחומים חשובים נוספים הם אנרגיה, חינוך מדעי-טכנולוגי, איכות הסביבה ופיתוח תחבורת.

כאילו תחומים התמקדו המחקרים בשנים האחרונות?

אחד הפרויקטים החשובים שהוביל המוסד בשנים האחרונות הוא "ישראל 2028 - חזון ואסטרטגיה למדינת ישראל". זוהי תוכנית רב-תחומית, שגובשה בראשות דוד כרדט ואלי הורביץ בשנת 2008, ביחד עם פרופסור זאב תדמור, המכהן כיום כיו"ר המוסד. התוכנית זכתה להכרה ממשלתית, ובעקבותיה יזם מוסד שמואל נאמן כמה פרויקטים: ביסוס מדיניות בניית התשתיות באופן מושכל להשגת יעדי 2028 (בהובלת פרופסור יהודה חיות); מדיניות חדשנית למגזר ההיי-טק (פרופסור שלמה מי-טל); מינוף הידע האקדמי והתעשייתי לבניית תעשייה עתירת ידע חדשה (ד"ר גלעד פורטונה); הקטנת הפער בין סקטור ההיי-טק לבין התעשייה המסורתית (גיאורא שלגי); ושילוב המגזר החרדי בכלכלה הישראלית (ד"ר ראובן גל).

המגזר החרדי אכן נמצא בכותרות בשנים האחרונות.

מוסד שמואל נאמן עוסק גם בשילוב החרדים בכלכלה ובחברה וגיוסם לצה"ל. למדיניות בתחום זה יש השלכות עצומות לא רק על המגזר החרדי, אלא גם על מדינת ישראל ועל כלכלתה. אנחנו כמובן לא מסתפקים בחקר המצב הקיים, אלא גם מגישים המלצות אופרטיביות. דו"חות המחקר של צוות 'שילוב חרדים' במוסד נאמן מגיעים באופן קבוע אל מקבלי ההחלטות במוסדות השלטון השונים ובגופים כלכליים חשובים במשק. העובדות והנתונים שהציג ראש הפרויקט ד"ר ראובן גל בפני ועדת פלסנר בדיוניה בעקבות ביטול "חוק טל" השפיעו באופן ישיר על המלצות הוועדה.

www.neaman.org.il • www.facebook.com/NeamanInstitute

מיהם האנשים של מוסד שמואל נאמן?

יש כאן כחמישים עובדים קבועים. בנוסף להם מועסקים כאן מומחים בכירים רבים משטחים שונים ומגוונים כגון מדע וטכנולוגיה, תעשייה, כלכלה וחקר, חינוך והשכלה גבוהה, אנרגיה וסביבה. אנחנו מקבלים לכאן חוקרים על בסיס הרמה שלהם, בלי קשר להשתייכותם הארגונית, אבל הייתי שמח לראות כאן יותר אנשי טכניון. אין לי ספק שכל חוקר בטכניון מסוגל לבחון, ואולי טוב יותר מאחרים, גם מגמות וסוגיות לאומיות הקשורות לתחומו, ואני מזמין את חברי הסגל לבוא אלינו עם רעיונות כאלה.

איזו סיבה יש לחבר סגל להצטרף לשורותיכם?

כאמור, יש כאן הזדמנות ליהנות מפרספקטיבה רחבה יותר של מחקר, ולתרום תרומה משמעותית למדינת ישראל. לדוגמה, אחד האנשים המצוינים שלנו הוא פרופסור גרשון גרוסמן מהפקולטה להנדסת מכונות בטכניון. פרופסור גרוסמן, העוסק כבר שנים רבות בתחום האנרגיה, מרכז כיום את פורום האנרגיה שלנו. הפורום הזה מסייע מאוד למקבלי ההחלטות בדיוני ובניירות העמדה שהוא מפרסם ואף משנה סדרים במדינה. צוות הפורום מוזמן להתייעצויות על ידי משרד האנרגיה וכן על ידי גופי ממשלה אחרים, ביניהם המשרד להגנת הסביבה ומשרד מבקר המדינה, בנושאים כגון משק הגז הטבעי, ניצול אנרגיית השמש, חיסכון במערכות מיזוג אוויר וניצול אנרגיית הרוח.

כאילו בעיות יכול מוסד נאמן לסייע?

בעיות יש למכביר וקשה למנות את כולן. ברור לכולנו שדרושה תחומית מדיניות מושכלת בנושאים הנוגעים למיקומן ויעודן של האוניברסיטאות בכלל ואוניברסיטאות המחקר בפרט, לרבות הכרעה בסוגיות של תקציבי מחקר ופיתוח, בריחת מוחות והשבת מוחות, והגלובליזציה של

חוקרים מצוינים, עבודה מחקרית מעמיקה והיעדרה של אג'נדה מגזרית כלשהי - זו הנוסחה שלנו וזה המנדט שלנו. כך מסביר פרופסור עמרי רנד, המנכ"ל החדש של מוסד שמואל נאמן, את משנתו ואת משנת המוסד שהחל לנהל. "המוניטין של מוסד שמואל נאמן נובעים מהיותו מוסד בלתי תלוי ונטול הטיית, שאפשר לסמוך על מחקריו ועל מסקנות חוקריו". פרופסור רנד נכנס לתפקיד בקיץ האחרון, לאחר שהקים את התוכנית הטכניונית למערכות אוטונומיות ועמד בראשה. קודם לכן כיהן כדיקן הפקולטה להנדסת אווירונאוטיקה וחלל. אין לו ספק שהתפקיד החדש הוא הזדמנות ממשית לתרום משמעותית לטכניון ולמדינת ישראל.

למה קיבלת על עצמך את התפקיד?

ברמה האישית, התפקיד הזה מאפשר לי להרחיב את המבט על נושאים רבים ומגוונים. כחוקרים אנחנו נוטים בדרך כלל להתמקד בנישה מסוימת קשה לנו לראות את הדברים בפרספקטיבה רחבה. ברמה הציבורית אני שמח על ההזדמנות לקדם את הנגשת הידע המצטבר כאן לטובת מקבלי ההחלטות, או ליתר דיוק - לטובת המדינה. אני רואה את הפעילות במוסד שמואל נאמן כתרומה של הטכניון ברתיעת יכולות ושיטות מחקר אקדמיות לטובת קבלת החלטות מושכלת יותר.

מה כל כך מיוחד במקום הזה?

זהו אחד הגופים היחידים בישראל אשר עוסקים במחקרי מדיניות לאומית. יש לו תרומה רבה וייחודית לאיכותן של ההחלטות המתקבלות ברמות השונות. ללא תמיכתם של מומחים, ובעיקר של אנשי אקדמיה מצוינים, אין סיבה להניח שההחלטות המתקבלות ברמה הלאומית יהיו מבוססות-ידע, מתאימות ונכונות. גם העובדה שהמוסד בוחר בצורה עצמאית את נושאי המחקר מעניקה למחקריו אמינות מיוחדת.

להרחיב את המבט. פרופסור עמרי רנד

